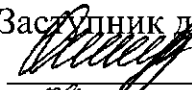

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
“ФАХОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА”**

Затверджено

Заступник директора з НР

 Оксана ВОЛИНЕЦЬ

“ 09 ” 01 2023 р.

«Охорона праці»

Програма навчальної дисципліни

за освітньо-професійним ступенем

фаховий молодший бакалавр

Спеціальність: 051 «Економіка» Освітньо-професійна програма «Логістика»
071 «Облік і оподаткування» Освітньо-професійна програма
«Облік і оподаткування в бізнесі».

072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Освітньо-
професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»,
«Митна справа», «Банківський бізнес».

073 «Менеджмент» Освітньо-професійна програма
«Менеджмент бізнес-організацій»;

075 Маркетинг» Освітньо-професійна програма
«Маркетинг»;

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Освітньо-професійна програма «Підприємницька діяльність»

Укладач-викладач:

Юрій БОНДАР

Розглянуто і рекомендовано до затвердження
на засіданні предметної (циклової) комісії
загальної підготовки

Протокол № 5 від “ 6 ” січня 2023р.

Голова предметної (циклової) комісії

 Наталія ВЕСЕЛЬСЬКА

Пояснювальна записка

Навчальна програма дисципліни «Охорони праці» розроблена з урахуванням того, щоб студенти на освітньо-кваліфікаційному рівні «фаховий молодший бакалавр» засвоїли головні положення нормативної навчальної дисципліни «Охорони праці», а також окремі питання охорони праці в дисциплінах професійного спрямування. Вона передбачає вивчення актуальних питань охорони праці для галузей господарської діяльності з урахуванням особливостей професійної діяльності студентів коледжу.

Мета навчальної дисципліни.

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення економічних і організаційних питань створення безпечних умов праці, захисту людини на виробництві.

Завдання навчальної дисципліни

Вивчення правової і нормативної бази охорони праці в Україні, впливу виробничого середовища на людину, класифікації умов праці, набуття навичок аналізу оцінювання стану охороною праці на підприємстві.

Засвоївши програму навчальної дисципліни «Охорони праці» спеціалісти мають бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог охорони праці та володіти основними професійними компетенціями з охорони праці.

В результаті засвоєння матеріалів курсу студент повинен знати:

- сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах;
- процедуру постановки завдань та організації наукових досліджень з визначення професійних, виробничих ризиків, загроз на робочих місцях;
- механізм впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці;
- сучасні положення законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій;
- механізм організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці;
- процес управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;

- процедуру впровадження ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі;
- основні питання з безпеки та охорони праці для надання допомоги та консультації працівників з практичних питань у зазначеній сфері;
- міжнародні норми в галузі охорони праці;
- законодавчі і нормативно-правові акти України з питань охорони праці;
- організацію системи управління охороною праці на підприємстві (в установі, організації);
- напрями підвищення рівня безпеки праці на підприємстві (в установі, організації);
- причини травматизму і професійних захворювань на виробництві, заходи з поліпшення умов праці;
- порядок розслідування нещасних випадків на підприємстві;
- основні заходи з пожежної профілактики на підприємстві (в установі, організації).

Вміти:

- упроваджувати ефективний розподіл функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі;
- організовувати систему управління охороною праці на підприємстві (в установі, організації);
- розробляти та реалізовувати заходи для усунення причин нещасних випадків, ліквідації аварій на виробництві;
- упроваджувати організаційні і економічні заходи з метою поліпшення безпеки праці;
- брати участь у розслідуванні нещасних випадків, аварій та професійних захворювань.

Основні професійні компетенції

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні вміти розв'язувати професійні завдання з урахуванням вимог охорони праці та мати такі основні професійні компетенції з охорони праці:

- упровадження організаційних і економічних заходів з метою поліпшення безпеки праці;
- участь у розслідуванні нещасних випадків, аварій та професійних захворювань;
- розроблення та реалізація заходів з усунення причин нещасних випадків, ліквідації наслідків аварій на виробництві;
- здатність та готовність урахувати положення законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій на підприємстві, установі, організації;
- здатність до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці;;
- управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;
- упровадження ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі.

Зміст навчальної дисципліни за темами:

Тема 1. Вступ. Загальні питання охорони праці.

Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Суб'єкти та об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

Тема 2. Правові та організаційні основи охорони праці.

Конституційні засади охорони праці в Україні. Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.

Тема 3. Законодавство України про охорону праці.

Закон України «Про охорону праці». Гарантії прав громадян на охорону праці. Охорона прав жінок і неповнолітніх. Міжнародне співробітництво у галузі охорони праці.

Тема 4. Державне управління охороною праці, державний нагляд та громадський контроль за охороною праці .

Система державного управління охороною праці в Україні. Правові основи відносин між роботодавцем та робітником: «Кодекс законів про працю». Регулювання питань з охорони праці у колективному договорі та трудовому договорі. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Тема 5. Організація охорони праці на підприємстві.

Структура, основні принципи і органи управління охороною праці в організації. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці. Права і обов'язки працівників служби охорони праці. Громадський контроль за станом охорони праці в організації. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці, їх обов'язки і права. Комісія з питань охорони праці підприємства. Основні завдання та права комісії.

Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.

Тема 6. Навчання з охорони праці.

Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для вихованців, учнів, студентів. Допуск працівників до самостійної роботи.

Тема 7. Профілактика травматизму та професійних захворювань.

Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Основні заходи із запобігання травматизму та професійним захворюванням.

Тема 8. Основи фізіології та гігієни праці.

Завдання і зміст гігієни праці та виробничої санітарії. Основи фізіології праці. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Класи шкідливості підприємств за санітарними нормами. Вимоги до виробничих та допоміжних приміщень. Вимоги до розташування виробничого устаткування та організації робочих місць. Загальні підходи до оцінки та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці за такими факторами виробничого середовища: мікроклімат і забруднення повітря робочої зони, освітлення, шум, ультра-та інфразвук, вібрації, випромінювання. Загальна класифікація засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) і вимоги до безпечного їх використання.

Тема 9. Основи виробничої безпеки.

Загальні вимоги безпеки до технологічного устаткування та процесів. Безпека під час експлуатації систем під тиском і криогенної техніки. Безпека під час вантажнорозвантажувальних робіт. Захисний одяг і взуття. Засоби захисту голови, рук, очей, обличчя. Засоби захисту для робіт на висоті.

Електробезпека, Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Напруга дотику та кроку. Ураження електричним струмом під час прямого і непрямого дотику до електроустановок. Заходи безпечної експлуатації електроустановок. Електрозахисні засоби. Надання першої допомоги у разі ураженні електричним струмом

Тема 10. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах.

Організаційно-правові основи та структура забезпечення пожежної безпеки на виробництві. Законодавчі та нормативно-правові акти з пожежної безпеки. Показники вибухопожежонебезпеки матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних зон. Основні заходи і засоби пожежної профілактики та протипожежного захисту. Вибір і використання первинних засобів пожежогасіння. Порядок використання систем евакуації. Дії персоналу під час виникнення пожежі.

Рекомендована тематика практичних занять.

Метою практичних занять є поглиблення знань за окремими темами лекційного матеріалу і питань, які вивчають самостійно, формування умінь та набуття досвіду оцінювати виробниче середовище на відповідність санітарно-гігієнічним вимогам, аналізу пожежної небезпеки об'єктів і вибору первинних засобів пожежогасіння.

Тематика практичних занять визначається фаховою спрямованістю за відповідним напрямом підготовки бакалаврів, обирається та наводиться у робочій навчальній програмі дисципліни «Охорони праці».

При цьому допускається розширення переліку і тем практичних занять якщо цього вимагають специфіка і особливості напряму підготовки.

Рекомендована література.

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про пожежну безпеку».
5. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
9. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 р. № 1112 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
11. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 08.06.2004 р. № 151.
12. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
13. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
14. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань, з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
15. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
16. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
17. НПАОП 0.00-4.33-99 «Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій. Наказ Держнаглядохоронпраці від 17.06.1999 р. № 112.
18. НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.
19. НПАОП 0.00-6.13-05 «Порядок організації державного нагляду за охороною праці та гірничого нагляду в системі Держнаглядохоронпраці України». Наказ Держнаглядохоронпраці від 30.03.2004 р. № 92.

20. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.

21. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008 р.

Основна література.

1. Бедрій Я.І. Основи охорони праці Навч.-Тернопіль :Навчальна книга - Богдан: ,2014. - 240 с.

2. Вахонєва Т. Основи охорони праці в Україні. Навчальний посібник-Видавництво Дакор:, 2019 508 с.

3. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці [Текст] : підручник/В. Ц. Жидецький.- 5-те вид., доп.-К. : Знання, 2014. - 373 с.

4. Керб Л. П. Основи охорони праці. [Текст] : Навч. посіб. - К: 2006. - 216 с.

5. Кодекс цивільного захисту України [Електронний ресурс] - документ 5403-VI, чинний, поточна редакція — Редакція від 06.08.2022 - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>. - (Закон України)

6. Про охорону праці [Електронний ресурс] - документ 2694-XII, чинний, поточна редакція — Редакція від 19.08.2022 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>- (Закон України).

7. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс] - Документ 322-08, чинний, поточна редакція — Редакція від 19.08.2022. - К. : ВР України, 1971. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>. - (Закон України).

8. Про загально обов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс] - Документ 1105-XIV, чинний, поточна редакція — Редакція від 02.04.2022, - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text> - (Закон України) .

9. Загальні вимоги стосовно забезпечення роботодавцями охорони праці працівників [Електронний ресурс] : Документ z0226-12, чинний, поточна редакція — Прийняття від 25.01.2012. - URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0226-12#Text>-(Нормативно-правовий акт охорони праці)

10. Про затвердження Положення про розробку інструкцій з охорони праці (ДНАОП 0.00- 4.15-98) : Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9 : станом на 01 верес. 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0226-98#Text> (дата звернення: 07.08.2022).

Допоміжна.

1. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».

2. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.230-2007 ССБТ. Системи управління охороною праці. Загальні вимоги.

3. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 – «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.

4. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.

5. Міжнародний стандарт OHSAS18002, Guidelines for the implementation of OHSAS 18001. Настанова по впровадженню OHSAS 18001.

6. Міжнародний стандарт SA8000: 2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000: 2001 Social Accountability International.

Інформаційні ресурси:

1.Офіційне інтернет-представництво Президента України
<http://www.president.gov.ua/>.

2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>.

3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.

4. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua>,

5.Міністерство екології та природних ресурсів України
<http://www.menr.gov.ua/>.

6.Державна служба України з питань надзвичайних ситуацій
<https://www.dsns.gov.ua/>

7. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.

8. <http://www.social.org.ua> – Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

9.Офіційне інтернет-представництво Президента України
<http://www.president.gov.ua/>.

10. Офіційний сайт Держпраці – Державна служба України з питань праці
<http://dsp.gov.ua/>